

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**МАТЕРІАЛИ
95 – ї
підсумкової наукової конференції
професорсько-викладацького персоналу
БУКОВИНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
(присвячена 70-річчю БДМУ)**

17, 19, 24 лютого 2014 року

Чернівці – 2014

УДК 001:378.12(477.85)
ББК 72:74.58
М 34

Матеріали 95 – її підсумкової наукової конференції професорсько-викладацького персоналу Буковинського державного медичного університету – присвяченої 70-річчю БДМУ (Чернівці, 17, 19, 24 лютого 2014 р.) – Чернівці: Медуніверситет, 2014. – 328 с. іл.

ББК 72:74.58

У збірнику представлені матеріали 95 – її підсумкової наукової конференції професорсько-викладацького персоналу Буковинського державного медичного університету – присвяченої 70-річчю БДМУ (Чернівці, 17, 19, 24 лютого 2014 р.) із стилістикою та орфографією у авторській редакції. Публікації присвячені актуальним проблемам фундаментальної, теоретичної та клінічної медицини.

Загальна редакція – професор, д.мед.н. Бойчук Т.М., професор, д.мед.н. Івашук О.І., доцент, к.мед.н. Безрук В.В.

Наукові рецензенти:

доктор медичних наук, професор Андрієць О.А.
доктор медичних наук, професор Давиденко І.С.
доктор медичних наук, професор Дейнека С.Є.
доктор медичних наук, професор Денисенко О.І.
доктор медичних наук, професор Заморський І.І.
доктор медичних наук, професор Колоскова О.К.
доктор медичних наук, професор Коновчук В.М.
чл.-кор. АПН України, доктор медичних наук, професор Пішак В.П.
доктор медичних наук, професор Польовий В.П.
доктор медичних наук, професор Слободян О.М.
доктор медичних наук, професор Ташук В.К.
доктор медичних наук, професор Ткачук С.С.
доктор медичних наук, професор Тодоріко Л.Д.
доктор медичних наук, професор Шаплавський М.В.

ISBN 978-966-697-533-4

© Буковинський державний медичний
університет, 2014

шлюбної поведінки людини, йшла не прямолінійно, включаючи групові та моногамні форми сім'ї. Метою дослідження визначено проаналізувати вплив інстинктів на шлюбну поведінку людини. Науковці XIX ст. вважали, що спочатку у первісної людини існував проміскуїтет – неупорядковані і необмежені статеві відносини з багатьма партнерами. Однак припущення про таку стадію до цього часу не підтвердилося, оскільки проміскуїтет безпосередньо не спостерігався в жодного народу ні в давнину, ні в сучасних відсталіх суспільствах. Власне постійний, не спорадичний проміскуїтет взагалі не характерний для вищих ссавців, тож з точки зору етології реконструкція проміскуїтету для людей чи їх безпосередніх предків є не підкріпленою фактичним матеріалом гіпотезою. Крім того, на думку етологів В.Р. Дольника та І. С. Кона, у дитини спостерігається яскраво виражена інстинктивна потреба мати не тільки маму, а й батька, тобто певний визначений батько завжди був. По-друге, людині притаманний такий стародавній інстинкт як ревність. При проміскуїтеті чоловіки постійно б'ються, жінки теж конфліктували б, та й між статями спостерігалось б більше сутичок, ніж любові. По-третє, при проміскуїтеті мати вирощує дітей одна, без допомоги чоловіка, а це первісна жінка, що займалась збиральництвом, не спромоглась би зробити. Крім того виникає питання, для чого у людини виникає така надмірна порівняно з необхідною для репродукції потреба у статевому житті і для чого вона? Якщо розглядати, що потреба вести статеве життя регулярно дісталася нам у спадок від предків тварин, то виявиться, що такого немає майже ні у одного виду тварин, а здатність жінки вести статеве життя безперервно з моменту статевого дозрівання – ще одна унікальна особливість притаманна лише людині.

У тварин репродуктивна поведінка утворює цикл послідовних інстинктивних реакцій, обумовлених внутрішньою мотивацією і зовнішніми стимулами. Під впливом зовнішнього фактора (наприклад, певної довжини світлового дня) або внутрішнього календаря статеві системи тварини переходять з неактивного стану в активний. Про це повідомляється іншим особливим шляхом зміни зовнішнього вигляду (шлюбні вбрання самців лосося або тритона), виділення особливого запаху або за допомогою особливих звуків (спів самців жаб і птахів, ревіння оленів, крики кішок). Отже, у більшості видів репродуктивна система самців і самок активується раз на рік, на короткий шлюбний період. В інший час вона неактивна, і, виходить, немає ні статевої поведінки, ні інтересу статей один до одного. Пари на цей час зазвичай розпадаються, хоча у деяких видів вони збережені завдяки загальним інстинктам турботи про потомство або індивідуальній прихильності.

Однак у людини щодо жінок такої ясності немає. У них, як і у людиноподібних мавп, овуляції настають дуже часто, щомісяця, але цей момент не супроводжується ніякими зовнішніми проявами. Момент овуляції прихований не тільки від чоловіків, а й від самої жінки і жоден з них не знає, коли статевий акт призведе до зачаття, а коли ні. Жінка ж здатна до статевого акту не лише протягом усього місячного циклу, але і під час вагітності, і під час годування дитини грудьми. Відповідно до такої фізіологічної здатності їй завжди небайдужий інтерес чоловіків – вона безперервно себе демонструє. Виявилось, що спеціалізація в напрямку використання інтелекту – як основи процвітання виду – супроводжувалася неминучим подовженням періоду навчання. А щоб успішно заповнити мозок знаннями, потрібно здійснювати це тільки в період, поки в ньому утворюються нові структури і зв'язки, тобто в дитинстві, до настання статевої зрілості. Тому дитинство у людини, порівняно з ссавцями подібних розмірів, надзвичайно розтягнулося. Діти народжуються безпорадними – вони нездатні самостійно пересуватися, повільно ростуть і довгий час висять на матері, вкрай її обтяжуючи, а дозрівають в статевому відношенні до 12-14 років, і самостійними стають не раніше цього терміну, а то й пізніше. Щоб людський рід продовжувався, «середньостатистична» мати повинна виростити до самостійного віку більше двох дітей. Ось тому у предків людини виживання залежало від того, чи вдасться змусити самців піклуватися про самок. І природний відбір вирішив це завдання – використовуючи вроджену інверсію домінування перед спарюванням як вихідний плацдарм, він почав посилювати і подовжувати її, роблячи самку перманентно привабливою для самця, здатну до заохочувального спарювання. Якщо самці вдалося утримати біля себе самця, її діти виживали, якщо ні – гинули.

Отже, чим повільніше дорослішають діти, тим сильніше виражена потреба в соціальному житті, і досвід груповий (приводить зрештою до виникнення культури) починає переважати над сімейним досвідом. Таким чином людина вийшла з-під дії природного відбору, тому що головним чинником виживання стала не генетична інформація, а позагенетичні знання.

Пендеревська О.М.

ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ КРОС-ФОРМАТНИХ ФОРМ НАВЧАННЯ НА ОСОБИСТІСНИЙ ТА ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК СТУДЕНТІВ

Кафедра психології та соціології

Буковинський державний медичний університет

Для формування особистості майбутнього фахівця з медичної психології необхідні комплексні й різнопланові впливи, забезпечити які в межах формалізованого навчального процесу надзвичайно складно, а здебільшого й неможливо. Особливо це стосується кількох чинників, які суттєво впливають на ефективність процесу формування особистості майбутнього професіонала: можливості спілкування з досвідченими фахівцями та приналежності до професійної спільноти; засвоєння практичних навичок в умовах, максимально наближених до реальних умов професійної діяльності; здобуття власного

«клієнтського» досвіду. Можливості реалізації цих чинників в умовах виконання студентами навчального плану з об'єктивних та суб'єктивних причин є обмеженими.

Одним із шляхів, що продемонстрував свою ефективність, є вихід за межі навчального плану і застосування елементів так званої крос-форматної освіти під час проведення для студентів спеціальності «Медична психологія» літніх психологічних інтенсивів на базі відпочинку БДМУ в с. Репуженці.

Крос-форматна освіта почала набувати популярності в світі у 50-ті роки XX ст. Її сенс полягає в урізноманітненні «сценаріїв» передачі й засвоєння знань шляхом виходу за межі класичних освітніх форматів. У більш вузькому розумінні крос-форматну освіту називають ще іноді англійським неологізмом "edutainment", що утворений від сполучення двох слів: «education» (освіта) + «entertainment» (розвага). «Розважальна освіта» має на меті зробити засвоєння знань менш формалізованим, викликати більшу зацікавленість, позитивну мотивацію, зменшити тривогу й напругу, що можуть виникати у більш формальних ситуаціях. Такий результат досягається одночасно різними шляхами: вибір «неформального» простору для проведення навчання, відсутність суворих формалізованих правил взаємодії між тими, хто вчить, і тими, хто вчиться, використання різноманітних ігрових та мистецьких методик тощо.

Літній психологічний інтенсив, що проводиться спільно кафедрою психології та соціології та Медико-психологічним центром БДМУ за своєю сутністю і форматом цілком вкладається у поняття крос-форматної освіти, будучи і за формою, і за змістом прикладом «розважальної освіти», у якій в розвагах отримуються знання, а засвоєння знань перетворюється на розвагу.

Учасники інтенсиву мають можливість спілкуватись з фахівцями і долучатись до життя професійної спільноти; засвоювати практичні навички не лише у навчальному форматі, а й беручи участь у не обов'язкових «пообідніх» заходах з власними тренінгами, майстер-класами та демонстраціями, а також під час психологічних ігор та змагань; отримувати цінний клієнтський досвід, будучи учасниками навчально-терапевтичних груп та тренінгів.

Для отримання зворотного зв'язку з метою підтвердження ефективного впливу крос-форматного навчання на особистісний і професійний розвиток студентів, під час проведення літнього психологічного інтенсиву – 2013 було проведено опитування серед учасників. В опитуванні взяли участь 70 осіб, 46 (65,7%) жіночої та 24 (34,3%) чоловічої статі, серед опитаних 52 (74,3%) – студенти, 15 (21,4%) – лікарі-інтерни, 3 (4,3%) – випускники, молоді спеціалісти. Учасникам інтенсиву пропонувався опитувальник, підготовлений співробітниками Медико-психологічного центру. Аналіз отриманих результатів підтвердив нашу початкову гіпотезу про позитивний вплив крос-форматного навчання на професійний та особистісний розвиток студентів.

Щодо причин, які спонукали взяти участь в інтенсиві перше місце розділили між собою бажання познайомитись з колегами по фаху (51,4%) і бажання поспілкуватись з викладачами та тренерами неформально (48,6%). На другому місці практично у всіх опитаних (94,3%) – можливість вирішити власні психологічні проблеми. На третьому місці у більшості опитаних (82,8%) – можливість поспостерігати за роботою відомих фахівців.

Характеризуючи особливість атмосфери, що панує на інтенсиві, більшість відзначили її відкритість (88,6%), безпеку (82,8%) і цікавість (78,6%). Створенню відповідної атмосфери, що є позитивним тлом не лише для спілкування, а й для засвоєння нових знань, умінь та професійних навичок, сприяє сама форма проведення інтенсиву та місце, в якому він відбувається.

Найціннішим результатом, отриманим під час роботи інтенсиву, за суб'єктивною оцінкою учасників є насамперед особистий досвід роботи у терапевтичній чи тренінговій групі (78,6%), на другому місці - професійні знання та навички (14,3%), на третьому - нові знайомства у середовищі фахівців (7,1%).

Серед позитивних відмінностей роботи у форматі літнього інтенсиву від аудиторних занять в межах виконання навчального плану студенти відзначали легкість та невимушеність процесу (100%), його наочність та яскравість (95,7%), зв'язок з практикою (85,7%), постійну підтримку товаришів (85,7%), відсутність тривоги з приводу контролю (84,3%) та страху невдачі (84,3%).

Стосовно відмінностей у гірший бік, 5,7% учасників відзначили, що процес не сприяє самодисципліні, 4,3% вважають недоліком необов'язковості і стільки ж – відсутність контролю.

Таким чином можна зробити висновок про те, що засвоєння певного масиву професійно корисної та важливої інформації у форматі літнього психологічного інтенсиву сприймається студентами вкрай позитивно, не викликає опору та підвищеної тривоги. Більшість учасників цінують можливість отримання власного досвіду, відзначають легкість та цікавість у процесі засвоєння практичних навичок, проте найважливішим, на нашу думку, є творення психологічної спільноти та включення до неї все нових і нових учасників. Це свідчить про великий потенціал крос-форматних форм навчання, які впливають позитивно не лише на ефективність засвоєння знань і практичних навичок, а й на особистісний розвиток майбутніх фахівців.

Потапова Л.Б.

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ БУТТЯ ЛЮДИНИ

Кафедра суспільних наук та українознавства

Буковинський державний медичний університет

Проблема співіснування людини і природи завжди була у центрі уваги науковців. Сьогодні постають питання про межі зростання виробничого потенціалу, про межі споживання, про екологічну

кризу, про демографічну ситуацію у світі, тому науковці шукають шляхи виходу із кризи, шляхи поліпшення оточуючого середовища, а питання стосовно деструктивних аспектів сутності людини, її здатність до самознищення у глобальних масштабах є нагальним.

Виникла необхідність формування екологічної орієнтації, екологізації усіх сфер суспільно-політичного життя та становлення сучасного екологізму.

Визначальною його рисою стало обстоювання нової суспільної моделі, що дістала назву нової екологічної парадигми та ґрунтувалася на постматеріальних цінностях і передбачала підсилення турботи про нематеріальні цінності як наслідок перетворень, що їх зазнало суспільство. Якщо до загальних матеріальних цінностей належать передовсім національна безпека, стабільна економіка, обороноздатність держави, закон і порядок, то постматеріальні цінності охоплюють насамперед особисті аспекти й естетичні та інтелектуальні сторони людського життя, передбачаючи співіснування колективізму з толерантністю щодо індивідуального вибору. В той час, як матеріальні цінності опікуються переважно добробутом як таким, то постматеріалізм розглядає добробут крізь призму якості життя. Зокрема, постматеріальні цінності пов'язують з таким колом проблем, як охорона довкілля, тендерні та громадські права, свобода особистого вибору, антимілітаризм.

Формуванню нової економічної парадигми значною мірою сприяли насамперед вчені-екологи, які заговорили про небезпеку безмежного технічного прогресу та безконтрольного технічного зростання. Стурбованість екологічною проблематикою виявили й представники різних соціальних рухів – пацифістського, жіночого, руху за права людини – претендуючи на широку участь у розв'язанні цих проблем.

Вирішення сучасних екологічних проблем має базуватися на фундаментальних змінах суспільних цінностей, способів виробництва та стереотипів споживання.

Екологізм наполягає на визнанні самоцінності природи, а відтак – необхідність радикальних змін у наших стосунках з нею, зміни стилю людського життя, виробництва та політичного порядку загалом. І оскільки екологізм аналізує широкий спектр причин кризового стану сучасного суспільства та надає програму політичних дій, необхідних для переходу до суспільства, здатного існувати в гармонії з природою, то саме екологізм відповідає критеріям ідеології. Відмінна риса екологізму полягає і в тому, що він не вкладається в спектр традиційного поділу ідеологій на ліві та праві, які вже виявили свою неспроможність попереджати та вирішувати екологічні проблеми, позаяк екологічних криз не уникнули ні капіталістична, ні комуністичні країни. Підґрунтя традиційних лівих і правих ідеологій складає індустріалізм, орієнтований на збільшення темпів економічного зростання й обсягів товарного виробництва. Екологізм же не має стати ідеологією пост-матеріального та постіндустріального суспільства.

У прагненні осмислити позиції сучасних політичних і суспільних інститутів з огляду на їх роль і використання природи та природних ресурсів, в пропонуванні варіантів нового політичного й економічного порядку, підвищенні якості життя людини в гармонії з природою.

Екологічно-філософські ідеї надають можливість переосмислення світоглядних орієнтирів, поведінки, політичних засад і конкретних програм дій у сучасному суспільстві. Головним постає питання поєднання різних філософських засад задля досягнення гармонії між людиною та довкіллям на практиці. Еко-філософи переконані у тому, що зберегти землю й забезпечити подальше існування людини можна лише шляхом змін індивідуального ставлення людини до природи, необхідності роздумів над реаліями буття, системою цінностей та майбутніми перспективами.

Починок Л.І.

ВМОТИВОВАНІСТЬ ЛЕКСИЧНИХ ОДИНИЦЬ АНГЛІЙСЬКОЇ СУБМОВИ СТОМАТОЛОГІЇ

Кафедра іноземних мов

Буковинський державний медичний університет

Відомо, що наукова термінологія є широким пластом лексики, що інтенсивно розвивається та активно взаємодіє з рештою слів словникового складу мови, зокрема, загальноновживаною лексикою. Це зумовлює важливість дослідження закономірностей утворення термінологічної лексики сучасною лінгвістикою.

При проведенні такого дослідження на перший план завжди виступали семантика і спосіб побудови терміна, які визначають його внутрішню форму, обумовлену винятково семантикою компонентів лексичної одиниці, взаємовідношеннями між ними та їх граматичною структурою. Проблема вмотивованості наукового терміна постійно знаходиться в центрі уваги вчених, при цьому підкреслюється прямий зв'язок між змістом поняття терміна, його ознаками і структурою, а вмотивованість терміна визначається ознаками поняття, яке він виражає, і базується на раціональній виправданості зв'язку між значенням і звучанням.

При дослідженні термінів субмови медицини, зокрема, стоматології, було виявлено, що тип семантичної моделі до певної міри обмежує вмотивованість термінів. Краше вмотивованими виявились терміни, що відповідають лексико-семантичній категорії «субстанції», дещо гірше вмотивованими «рух», ще нижча вмотивованість у термінів, що позначають «властивість». Параметри вмотивованості погіршуються, якщо до складного термінологічного утворення ввести аббревіатури, числівники, прізвища

вчених тощо. Нижчою вмотивованістю володіють також терміни, утворені шляхом переосмислення. В певній семантичній моделі вмотивовані ті терміни, які представлені за найбільш уживаною структурною моделлю.

Дослідження вчених підтверджують факт, що в майбутньому стане можливим вироблення загальних структурно-семантичних моделей для чіткої побудови нових термінів тієї чи іншої терміносистеми. Оскільки структурна модель терміна знаходиться у великій залежності від кількості його компонентів, то і число останніх може впливати на ступінь його вмотивованості. Параметри вмотивованості зростають від одно- до трикомпонентних термінів, далі, як правило, спостерігається зменшення цих величин, враховуючи вимоги термінології, і виходячи із положення вчених про те, що багатоконпонентні терміни є менш вмотивованими (адже термін, згідно із засновником термінологічної школи Д. С. Лоббе, повинен бути не лише точним, а й по можливості коротким), нами було відібрано для аналізу переважно одно-, двокомпонентні терміни.

Поняття вмотивованості терміна прямо пов'язане з поняттям внутрішньої форми, яку трактують, як мотиваційну ознаку, що лежить в основі назви предмета і є спільним значенням мотивуючого і мотивованого, це концептуальна ознака, закріплена у слові. Похідні і багатоконпонентні терміни мають більш прозору внутрішню форму і є вмотивованими: наприклад, терміна "reconstruction" стає вмотивованим та однозначним, якщо вживається у словосполученнях типу "full mouth reconstruction", "facial reconstruction".

Вмотивованість і внутрішня форма є основою семантичного значення терміна, вони дають асоціативні імпульси для проявлення нових семантичних відтінків, тому добре прослідковуються на прикладах вторинних номінацій метафоричного походження: *glove (рукавиця): але degloving – оголення (при ортодонтичних операціях); needle (голка): needle tooth – будь-який малий гострий зуб; jacket (куртка, жакет): porcelain jacket – фарфорова коронка; pipe (люлька): pipe jaw – болочистість щелепи, викликана носінням люльки; cuttlefish (каракатиця): cuttlefish disk – сепаративний зубний диск; hawk (яструб): hawk's incisors великі верхні центральні різцеві зуби, ін. назва shovel-shaped incisors; lupus (лат. вовк): dens lupinus – вовчий зуб, перший премоляр, ін. назва wolf tooth – вовчий зуб.*

Внутрішня форма часто визначається і через морфемний аналіз похідних термінів, особливо інтернаціоналізмів: *odontoplasty [гр. odont- "зуб" + гр. plastica "пластика"] одонтопластика – відновлення поверхні зуба або нормальної морфології ясен; stomatorrhaphy [гр. stomat- "рот" + гр. rrhaphia "зшивання"] стоматорофія – зашивання ротових структур, buccoaxiologingival [лат. bucc- "щока" + лат. axi- "вісь" + лат. gingiv- "ясна" + суф. -al] щічно-осьово-ясенний.*

Вмотивованість термінології, на думку вчених, залежить і від її належності до різних термінологічних галузей. Так, більш вмотивованими вважаються терміни, які обслуговують наукові галузі, а також ті термінологічні сфери, які вже упорядковувались фахівцями.

Таким чином, вмотивованість термінології залежить від багатьох мовних і навіть соціальних чинників. Виходячи із вищезазначеного, при оцінці ступеню вмотивованості терміна потрібно враховувати не лише функціональне навантаження семантичних елементів і їх позицій в структурі значення і внутрішньої форми, які співпали, але і ступінь термінологічності, або специфічності, системну вагу в лексико-семантичній системі мови, оскільки для вмотивованості термінів має значення також і той факт, чи належать співставлені значення і внутрішня форма до загальноновживаної лексики чи до конкретної, і особливо до лексики спеціальності, термінологічної. Оцінка точності і повноти вмотивованості терміна є критерієм відбору лексики, допомагаючи у вирішенні питання включення чи не включення у словник тих чи інших термінологічних одиниць.

Роман Л.А.

МУЛЬТИМЕДІЙНІ ЗАСОБИ У ВИКЛАДАННІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

Кафедра суспільних наук та українознавства

Буковинський державний медичний університет

Навчання із застосуванням інформаційних та комунікаційних технологій, які останні десятиліття почали активно використовувати вищі навчальні заклади, спричинило стрімкий розвиток нових методів та підходів, що, в свою чергу, позитивно позначилося на викладанні всіх навчальних курсів, а у викладанні мов як іноземних спричинило справжній прорив.

Мета нашого дослідження – розглянути застосування мультимедійних засобів у вивченні української мови як іноземної.

Під мультимедійними засобами розуміють сукупність візуальних, аудіо- та інших засобів відображення інформації, що інтегровані в інтерактивному програмному середовищі. Із середини 70-х рр. XX ст. дидактичним використанням комп'ютера при вивченні та викладанні рідних та іноземних мов зацікавилися науковці і вже у 80-ті роки сформувався науковий напрям, який займається комп'ютерною підтримкою навчання мов під назвою Computer-Assisted Language Learning (CALL). Особливістю цього підходу у навчанні мов є те, що допоміжним інструментом для подання та оцінювання матеріалу є комп'ютер. Один із напрямів CALL базується на мультимедійних технологіях, зокрема активному використанні Інтернету та розвитку дистанційного навчання. Серед зарубіжних науковців, які досліджують питання застосування мультимедійних технологій для навчання мов з допомогою Інтернет-